

Határozatok Tára

EVGENI TANCHEV
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2020. december 10.¹

C-416/20. PPU. sz. ügy

**TR,
a Generalstaatsanwaltschaft Hamburg
részvételével**

(a Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 2002/584/IB kerethatározat – Európai elfogatóparancs és a tagállamok közötti átadási eljárások – 4a. cikk – A végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okai – (EU) 2016/343 irányelv – 8. és 9. cikk – Büntetőeljárásokban a tárgyaláson való jelenlét joga – Büntetőeljárás alá vont személy szökése”

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem két európai elfogatóparancs végrehajtására, valamint a kibocsátó tagállam bíróságainak (a jelen esetben a román bíróságok) és a végrehajtó tagállam bíróságainak (a jelen esetben a német bíróságok) annak ellenőrzésével kapcsolatban betöltött szerepére vonatkozik, hogy a kibocsátó tagállam tiszteletben tartja-e a büntetőeljárás során az ártatlanság véelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelvet². Ezáltal felmerül a kérdés, hogy a végrehajtó tagállam igazságügyi hatóságai kötelesek-e megtagadni az európai elfogatóparancs végrehajtását az érintett személy 2016/343 irányelv szerinti jogainak a kibocsátó tagállam általi megsértése miatt?

2. A jelen ügyben egy román állampolgárról van szó, akit több, Romániában elkövetett bűncselekmény miatt elítéltek. Ebben az összefüggésben a román bíróságok három európai elfogatóparancsot bocsátottak ki annak érdekében, hogy a német hatóságok e személyt elfogják, és átadják az e bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés-büntetések Romániában történő végrehajtása céljából. A Bíróság elé terjesztett kérdés e három elfogatóparancs közül kettővel kapcsolatos, és pontosabban arra a kérdésre vonatkozik, hogy a fogvatartott személynek a 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal³ módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat⁴ (a továbbiakban: 2002/584 kerethatározat) rendelkezései alapján történő átadásának jogszerűsége a 2016/343 irányelv rendelkezéseinek és különösen ezen irányelv 8. és 9. cikkének a kibocsátó tagállam – a jelen esetben Románia – által történő tiszteletben tartásától függ-e.

¹ Eredeti nyelv: angol.

² HL 2016. L 65., 1. o.

³ HL 2009. L 81., 24. o.

⁴ HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.

3. Arra a következtetésre jutottam, hogy az alapvető jogokra vonatkozó európai uniós jog releváns rendelkezései nem követelik meg, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a 2002/584 kerethatározat értelmében megtagadhatja az alapügyben szóban forgó elfogatóparancsok végrehajtását. Ezt a helyzetet a 2016/343 irányelv változatlanul hagyja.

I. Jogi keret

A. Az uniós jog

1. A 2002/584 kerethatározat

4. A 2002/584 kerethatározat (1), (5), (6) és (10) preambulumbekzdése a következékképpen rendelkezik:

„(1) Az 1999. október 15–16-i tamperei Európai Tanács következtetései, és különösen azok 35. pontja szerint a tagállamok között az olyan személyekre vonatkozó alakszerű hivatalos kiadási eljárást, akik jogerős elítélésüket követően menekülnek az igazságszolgáltatás elöl, el kell törölni, a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személyeket érintő kiadási eljárást pedig fel kell gyorsítani.

[...]

(5) [...] az elítéltek vagy gyanúsítottak – büntetőítélet végrehajtása vagy büntetőeljárás lefolytatása céljából történő – átadásának új, egyszerűsített rendszerének bevezetése lehetővé teszi a jelenlegi kiadási eljárások bonyolultságának és a jelenlegi kiadási eljárásokban rejlő késlekedés kockázatának a megszüntetését is. [...]

(6) Az e kerethatározatban előírt európai elfogatóparancs az első konkrét megvalósulása a büntetőjog területén a kölcsönös elismerés elvének, amelyre az Európai Tanács az igazságügyi együttműködés »sarokköveként« utalt.

[...]

(10) Az európai elfogatóparancs szabályozása a tagállamok közötti nagy fokú bizalomra épül. Végrehajtása csak abban az esetben függeszthető fel, ha a tagállamok egyike súlyosan és tartósan megsérti az [EUSZ] 6. cikkének (1) bekezdésében rögzített alapelveket, és ezt a Tanács [az EUSZ] 7. cikkének (1) bekezdése szerint, a 7. cikkének (2) bekezdésében rögzített következményekkel megállapítja.

[...]”

5. A 2002/584 kerethatározatnak „Az európai elfogatóparancs meghatározása és végrehajtásának kötelezettsége” című 1. cikke a következékképpen rendelkezik:

„(1) Az európai elfogatóparancs egy tagállamban kibocsátott igazságügyi hatósági határozat, amely azt a célt szolgálja, hogy egy másik tagállam a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztés-büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett a keresett személyt elfogja és átadja.

(2) A tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján és e kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően hajtanak végre.

(3) E kerethatározat nem érinti az [EUSZ] 6. cikkében biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek tiszteletben tartásának a kötelezettségét.”

6. A kerethatározat 3. cikke az európai elfogatóparancs „végrehajtása kötelező megtagadásának [számos okát]” sorolja fel. A kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett tényállás alapján ezen okok egyike sem alkalmazható a jelen ügyre. A kerethatározat 4. cikke az európai elfogatóparancs „végrehajtása megtagadásának [számos] mérlegelhető [okát]” sorolja fel. Ezek az okok ugyancsak nem alkalmazhatók a jelen ügyben.

7. A 2009/299 kerethatározat általi módosítását megelőzően a 2002/584 kerethatározat tartalmazott egy olyan rendelkezést, mégpedig az 5. cikk (1) bekezdését, amely megállapította, hogy ha az európai elfogatóparancsot az érintett személy távollétében hozott határozatban kiszabott büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából bocsátották ki, és ha az érintett személyt személyesen nem idézték vagy más módon nem értesítették a tárgyalás időpontjáról és helyéről, az átadás ahhoz a feltételhez köthető, hogy a kibocsátó igazságügyi hatóság garanciát nyújt arra, hogy a személynek lehetősége lesz a kibocsátó tagállamban az ügy újratárgyalását kérni és a bírósági tárgyaláson jelen lenni. Az 5. cikk (1) bekezdését hatályon kívül helyezte a 2009/299 kerethatározat, amely egy új 4a. cikket iktatott be, amely az érintett személy távollétében hozott határozatok esetére vonatkozott.

8. A 2009/299 kerethatározat (1) preambulumbekkezdése megállapítja:

„A vádlott azon joga, hogy személyesen jelen legyen a tárgyaláson, az Emberi Jogok Európai Bírósága értelmezésében az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény^[5] 6. cikkében előírt, tisztességes eljáráshoz való jog része. A Bíróság kijelentette továbbá, hogy a vádlott azon joga, hogy személyesen jelen legyen a tárgyaláson, nem abszolút érvényű, valamint hogy bizonyos körülmények között a vádlott szabad akaratából – kifejezetten vagy hallgatólagosan, de egyértelműen – lemondhat az említett jogról.”

9. A 2002/584 kerethatározatnak a „Határozatok, amelyeket olyan tárgyaláson hoztak, amelyeken az érintett személy nem volt személyesen jelen” című 4a. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A végrehajtó igazságügyi hatóság abban az esetben is megtagadhatja a szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását, ha az érintett személy személyesen nem volt jelen a határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, kivéve, ha az európai elfogatóparancs szerint a kibocsátó tagállam nemzeti jogában meghatározott további eljárási követelményekkel összhangban:

a) az érintett személyt kellő időben:

i. személyesen idézték, és ily módon tájékoztatták annak a tárgyalásnak a kitűzött időpontjáról és helyéről, amely a határozat meghozatalához vezetett, vagy az érintett más módon ténylegesen hivatalos tájékoztatást kapott a szóban forgó tárgyalás kitűzött időpontjára és helyére vonatkozóan, mégpedig oly módon, hogy egyértelműen megállapítást nyert, hogy a kitűzött tárgyalásról tudomást szerzett;

valamint

ii. tájékoztatták arról, hogy a határozat meghozatalára meg nem jelenése esetén is sor kerülhet;

vagy

5 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (kihirdette: 1993. évi XXXI. törvény; a továbbiakban: EJEJ).

- b) az érintett személy a kitűzött tárgyalás ismeretében meghatalmazta vagy az általa választott vagy az állam által kirendelt jogi képviselőt arra, hogy a tárgyalás során a védelmét ellássa, és az említett jogi képviselő ténylegesen ellátta az érintett személy védelmét a tárgyaláson;

[...]

2. A 2016/343 irányelv

10. A 2016/343 irányelv (9), (33), (35), (44) és (47) preambulumbekzdése a következőket írja elő:

„(9) Ezen irányelv célja a büntetőeljárásban a tisztességes eljáráshoz való jog erősítése azáltal, hogy az ártatlanság vélelmének egyes vonatkozásaira és a tárgyaláson való jelenlét jogára vonatkozó közös minimumszabályokat rögzít.

[...]

(33) A tisztességes eljáráshoz való jog a demokratikus társadalom egyik alapelve. A gyanúsítottaknak vagy a vádlottaknak a tárgyaláson való jelenlétre vonatkozó joga ezen a jogon alapul, és azt az egész Unióban biztosítani kell.

[...]

(35) A gyanúsítottak és a vádlottak tárgyaláson való jelenlétének joga nem abszolút. Bizonyos feltételek esetén a gyanúsítottak és a vádlottak kifejezetten vagy hallgatólagosan, ugyanakkor egyértelműen lemondhatnak erről a jogról.

[...]

(44) Az uniós jog hatékony érvényesülésének elve megköveteli, hogy a tagállamok megfelelő és hatékony jogorvoslati lehetőségeket alakítsanak ki az uniós jog által az egyénekre ruházott jogok megsértése esetére. A tisztességes eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog védelme céljából az ezen irányelvben foglalt bármely jog megsértése esetére rendelkezésre álló hatékony jogorvoslatnak a gyanúsítottat vagy a vádlottat a lehető legnagyobb mértékben ugyanolyan helyzetbe kell hoznia, mint amelyben akkor lenne, ha a jogsértés nem következett volna be.

[...]

(47) Ez az irányelv tiszteletben tartja [az Európai Unió Alapjogi Chartája; a továbbiakban: Charta], valamint az EJEE által elismert alapvető jogokat és elveket, köztük [...] a tisztességes eljáráshoz való jogot, az ártatlanság vélelmét, valamint a védelemhez való jogot. Figyelemmel kell lenni különösen az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 6. cikkére, amely szerint az Unió elismeri a Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket, és amely szerint az alapvető jogok, ahogyan azokat az EJEE biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományáiból következnek, az uniós jogrend általános elveit képezik.”

11. A 2016/343 irányelvnek a „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv az alábbiakra vonatkozó közös minimumszabályokat állapítja meg:

[...]

(b) a büntetőeljárás során a tárgyaláson való jelenlét joga.”

12. A 2016/343 irányelvnek „A tárgyaláson való jelenlét joga” című 8. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak joguk van a tárgyalásukon jelen lenni.

(2) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az olyan tárgyalás, amelynek eredményeként határozat születik a gyanúsított vagy a vádlott bűnösségéről vagy ártatlanságáról, az érintett személy távollétében is megtartható, feltéve, hogy:

- a) a gyanúsítottat vagy a vádlottat kellő időben tájékoztatták a tárgyalásról és a meg nem jelenés következményeiről; vagy
- b) a tárgyalásról értesített gyanúsítottat vagy vádlottat általa meghatalmazott vagy az állam által kirendelt védő képviseli.

(3) A (2) bekezdéssel összhangban meghozott határozat az érintett személlyel szemben végrehajtható.

(4) Ha a tagállamok lehetővé teszik a tárgyalásnak a gyanúsított vagy a vádlott távollétében történő megtartását, azonban az e cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételeknek való megfelelés nem lehetséges, mivel a gyanúsított vagy a vádlott észszerű erőfeszítések megtétele ellenére sem volt fellelhető, a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a határozat ennek ellenére meghozható és végrehajtható. Ebben az esetben a tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat a határozatról való tájékoztatáskor, különösen elfogásukkor, tájékoztassák a határozat megtámadásának lehetőségéről és az új tárgyaláshoz való jogról is, vagy valamely más jogorvoslatról, a 9. cikknek megfelelően.

[...]”

13. Az irányelvnek „Az új tárgyaláshoz való jog” című 9. cikkének szövege a következő:

„A tagállamok biztosítják, hogy ha a gyanúsított vagy a vádlott nem volt jelen a saját tárgyalásán és a 8. cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételek nem teljesültek, az érintett személynek joga van egy új tárgyaláshoz, vagy más olyan jogorvoslatához, amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását, ideértve új bizonyíték megvizsgálását, és amely az eredeti határozat megváltoztatásához vezethet. E tekintetben a tagállamok biztosítják, hogy az érintett gyanúsítottnak vagy vádlottnak jogában áll jelen lenni, ténylegesen részt venni, a nemzeti jog szerinti eljárásoknak megfelelően, továbbá a védelemhez való jogokat gyakorolni.”

14. Az említett irányelv „Jogorvoslatok” című 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok a gyanúsítottak és a vádlottak számára az ezen irányelv által biztosított jogaik megsértése esetére hatékony jogorvoslatot biztosítanak.

[...]”

B. A német jog

15. A Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló törvény, a továbbiakban: IRG) 83. §-a – az 1994. június 27-én közzétett,⁶ legutóbb a 2019. december 10-i törvény⁷ 4. cikke által módosított változatában, amely a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkét ülteti át – az (1) bekezdésének 3. pontjában előírja, hogy a valamely európai elfogatóparancson alapuló átadás nem teljesíthető, ha az elítélt személy nem jelent meg az ítélet eredményező tárgyaláson. Az IRG 83. §-ának (2), (3) és (4) bekezdésében felsorolt bizonyos körülmények között azonban a tárgyaláson meg nem jelent személy átadása – a 83. § (1) bekezdésének 3. pontjában meghatározott főszabály alóli kivételként – teljesíthető.

16. Az IRG 83. §-a a következőképpen szól:

„[...]

(2) Az átadás azonban a [83. §] (1) bekezdésének 3. pontjától eltérően teljesíthető, ha:

1. Az elítélt személyt

a) kellő időben

aa) személyesen idézték az ítéletet eredményező tárgyalásra, vagy

bb) más módon ténylegesen hivatalos tájékoztatást kapott az ítéletet eredményező tárgyalás kitűzött időpontjára és helyére vonatkozóan, mégpedig oly módon, hogy egyértelműen megállapítást nyert, hogy az elítélt személy a kitűzött tárgyalásról tudomást szerzett,

valamint

b) tájékoztatták arról, hogy az ő távollétében is hozható határozat,

2. Az elítélt személy, a vele szemben indított azon eljárásról tudva, amelyben jogi képviselője részt vett, szökés útján megakadályozta a személyes idézést, vagy

[...]”

II. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

17. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy TR román állampolgár, akit Romániában elkövetett különböző bűncselekmények miatt a román bíróságok elítéltek. Ebben az összefüggésben a román bíróságok három európai elfogatóparancsot bocsátottak ki két különböző román bíróság által hozott, három különböző ítéletben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából.

18. Ezen elfogatóparancsok közül kettő releváns a jelen ügy szempontjából. E két elfogatóparancs alapjául szolgáló ügyekben a román hatóságok hiába próbálták meg kézbesíteni TR-nek az elsőfokú eljárásról szóló értesítést. Mindkét esetben kísérletet tettek arra, hogy személyesen idézzék őt a Romániában ismert utolsó címén. Az idézésre vonatkozó hivatalos értesítéseket TR címén hagyták, aminek révén a idézések a román jog alapján tíz nap elteltével kézbesítettnek minősültek.

⁶ BGBl. I, 1537. o.

⁷ BGBl. I, 2128. o.

19. Bár TR-t nem személyesen idézték, tudott az elsőfokú eljárásról, és mindkét ügyben ügyvédet választott és meghatalmazást adott neki arra, hogy a védelmét ellássa, továbbá TR védelmét mindkét ügyben ténylegesen a választott jogi képviselője látta el. TR azonban nem jelent meg a bíróság előtt, és a távollétében ítélték el.

20. Mindkét ügyben fellebbezést nyújtottak be. Ezen ügyek közül legalább az egyikben a TR által választott és az elsőfokú eljárásban a védelmének ellátására meghatalmazott ügyvéd nyújtotta be a fellebbezést. A fellebbezéseket övező körülmények nem derülnek ki egyértelműen a Bírósághoz előterjesztett ügyiratokból, de TR-t mindkét esetben bíróság által kirendelt ügyvéd képviselte.

21. TR 2018 októberében Németországba utazott, és egy 2018. október 29-től 2019. január 30-ig tartó rövid időszakra vonatkozóan állandó lakosként került bejelentésre Bad Nauheim Hessenben. Élettársa nyilatkozata szerint ekkor először Hessenben, majd pedig körülbelül 2019 májusa óta Hamburgban élt, anélkül hogy be tudta volna jelenteni a lakcímét, „mivel a román hatóságok szándékos gyűjtogatás miatt keresték”, és így szökésben lévő személy volt. A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy e nyilatkozat megbízható.⁸

22. A bejelentett Bad Nauheim-i lakcím törlésétől az elfogásáig TR nem rendelkezett hivatalosan bejelentett lakcímmel. Az elfogásakor egy másik személy személyazonosító okmányai voltak nála, amely személyről azt állította, hogy fiútestvére. Nem adott magyarázatot arra, hogy miért vannak nála a személyazonosító okmányok, és a rendőrség által szolgáltatott információk szerint TR egy másik fiútestvér személyazonosságát is gyakran használta.

23. E körülmények alapján a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy TR a jelen ügy szempontjából releváns két európai elfogatóparancs alapjául szolgáló ítéletek elől szökött meg Romániából, majd bújkált Németországban.

24. 2020. május 28-i határozatával a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy az IRG 83. §-a (2) bekezdésének 2. pontjában előírt átadási feltételek teljesülnek TR esetében. A kérdést előterjesztő bíróság úgy vélte, hogy TR – azon tárgyalások ismeretében, amelyekben az európai elfogatóparancsok alapultak – Németországba szökött, és így megakadályozta személyes idézését. A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül a román hatóságok által szolgáltatott információk alapján megállapította, hogy a vádlottat mindkét elsőfokú eljárásban az általa választott jogi képviselő, a két fellebbezési eljárásban pedig a fellebbviteli bíróságok által kijelölt jogi képviselő képviselte. A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy TR e két európai elfogatóparancs alapján történő átadása tehát a 2002/584 kerethatározatot végrehajtó német jog alapján teljesíthető.

25. 2020. június 24-i határozatával a kérdést előterjesztő bíróság elfogadhatónak minősítette TR-nek a 2020. május 28-i határozat felülvizsgálatára irányuló kérelmét. TR jogi képviselője azzal érvelt, hogy a 2016/343 irányelv 8. és 9. cikke értelmében jogellenes lenne TR-nek arra vonatkozó garancia hiányában történő átadása, hogy TR esetében újból megnyitják az eljárást, és kétségbe vonta az IRG 83. §-a (2) bekezdése 2. pontjának a 2016/343 irányelvvel való összeegyeztethetőségét.

26. A kérdést előterjesztő bíróságnak most azt kell eldöntenie, hogy a 2020. május 28-i határozatát fenn kell-e tartani, vagy TR átadását nem teljesíthetőnek kell-e nyilvánítani.

⁸ Lásd az előzetes döntéshozatalra utaló határozat III(1)(a)(2)(a)(bb) pontjának második részét („nach vorläufiger Bewertung glaubhafte und belastbare Angaben”).

27. E körülményekre tekintettel a Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (hamburgi tartományi felsőbíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárását felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Az Európai Unió valamely tagállamából származó, távollétében elítélt személynek egy másik tagállam számára büntetőeljárás lefolytatása céljából történő átadására vonatkozó határozatok esetében úgy kell-e értelmezni a 2016/343 irányelv rendelkezéseit, különösen annak 8. és 9. cikkét, hogy az átadás megengedhetősége – különösen úgynevezett szökés esetén – attól függ, hogy a megkereső állam teljesíti-e az irányelvben meghatározott feltételeket?”⁹

28. 2020. szeptember 23-án a Bíróság úgy döntött, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre a Bíróság eljárási szabályzata 107. cikkének (1) bekezdése alapján a sürgősségi eljárást alkalmazza.

29. A Bíróság emellett úgy döntött, hogy eljárási szabályzata 109. cikke (3) bekezdésének megfelelően felhívja Romániát arra, hogy a jelen üggyel kapcsolatban bármilyen hasznos információt írásban közöljön.

30. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre vonatkozóan a Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, Románia és a Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő. TR, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Lengyel Köztársaság a 2020. november 19-i tárgyaláson előadták szóbeli érveiket.

III. Értékelés

A. Előzetes észrevételek

31. Noha a kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott kérdés a 2016/343 irányelv értelmezésére irányul, a kérdést előterjesztő bíróság valójában azt kérdezi, hogy a 2016/343 irányelv rendelkezései, és különösen annak 8. és 9. cikke hatással van-e a végrehajtás megtagadása 2002/584 kerethatározat 4a. cikkében foglalt mérlegelhető okainak alkalmazására. Ezen okból hasznosnak tartom először a kerethatározatot és különösen annak 4a. cikkét, valamint azokat a körülményeket megvizsgálni, amelyek mellett a Bíróság elismerte a végrehajtó igazságügyi hatóságnak „az átadási eljárás megszüntetésére” vonatkozó kötelezettségét, majd rátérek a 2016/343 irányelv elemzésére, végül pedig a kettő közötti kölcsönhatásokat vizsgálom meg.

⁹ Noha a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdést úgy fogalmazták meg, mintha az a „büntetőeljárás lefolytatása céljából történő átadás[ra]” vonatkozna, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kitűnik, hogy az a szóban forgó személynek a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából történő átadására, valamint arra vonatkozik, hogy az ilyen átadás az európai uniós jog releváns rendelkezései alapján jogszerű-e. Úgy tűnik, hogy a „szabadságvesztés-büntetés végrehajtása” („Strafvollstreckung”) helyett a „büntetőeljárásra” („Strafverfolgung”) való utalás elírás.

B. A kerethatározat

1. Általános észrevételek

32. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint mind a tagállamok közötti kölcsönös bizalom elvének, mind pedig a kölcsönös elismerés elvének alapvető jelentősége van az uniós jogban, mivel lehetővé teszi egy belső határok nélküli térség létrehozását és fenntartását. Konkrétabban, a kölcsönös bizalom elve különösen a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség tekintetében, mindegyik államtól megköveteli, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az uniós jog által elismert alapvető jogokat.¹⁰

33. A Bíróság tehát megállapította, hogy a kölcsönös elismerés elve, amely az igazságügyi együttműködés „sarokkövéként” szolgál, a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (2) bekezdése értelmében azt is magában foglalja, hogy a tagállamok főszabály szerint kötelesek végrehajtani az európai elfogatóparancsot. A végrehajtó igazságügyi hatóság ugyanis kizárólag a kerethatározat végrehajtás megtagadásának kötelező okait taxatív felsoroló 3. cikkében, vagy a végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okait taxatív felsoroló 4. és 4a. cikkében előírt esetekben tagadhatja meg az ilyen elfogatóparancs végrehajtását. Ezenkívül az európai elfogatóparancs végrehajtását kizárólag a kerethatározat 5. cikkében kimerítő jelleggel felsorolt feltételekhez kötheti.¹¹

2. A végrehajtás megtagadásának kifejezett okai a 2002/584 kerethatározat rendelkezései alapján

34. Amint az a jelen indítvány 33. pontjában említésre került, a 2002/584 kerethatározat három rendelkezést tartalmaz az európai elfogatóparancs „végrehajtása megtagadásának okairól”. A jelen ügyben nem alkalmazható sem a 3. cikk (a végrehajtás kötelező megtagadásának okai), sem pedig a 4. cikk (a végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okai). A jelen eljárásban releváns rendelkezés a kerethatározat 4a. cikke, amely az európai elfogatóparancs „megtagadásának mérlegelhető” okait tartalmazza. A 4a. cikk a szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancsokat illetően előírja, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság „megtagadhatja” az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha az érintett személy személyesen nem volt jelen a határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, kivéve, ha több kivétel közül az egyik alkalmazható. E kivételek értelmében, ha a 4a. cikk (1) bekezdésének a)–d) pontjában felsorolt négy feltétel közül valamelyik teljesül, az átadás végrehajtása kötelező. Ennek a korábbi uniós jogi szabályozás alapján fennálló jogi rendszerhez¹² képest történt jogi változásnak a célja az átadás megkönnyítése volt.¹³ E változás eltörölte továbbá a végrehajtó igazságügyi hatóság azon feladatát is, hogy döntsön a kibocsátó igazságügyi hatóság által adott biztosíték „megfelelőségéről”. A 2002/584 kerethatározat 4a. cikke tehát nem kötelezi a végrehajtó igazságügyi hatóságot arra, hogy tartózkodjon valamely személy átadásától abban az esetben, ha az nem jelent meg személyesen a tárgyaláson. E cikk

10 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

11 Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 79. és 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

12 Vagvis a 2002/584 kerethatározat 5. cikkének (1) bekezdése a 2009/299 kerethatározattal történő módosítását megelőzően.

13 Lásd e tekintetben a 2009/299 kerethatározat (3) preambulumbekzdését: „Az említett kerethatározatok által nyújtott megoldások nem kielégítőek az olyan esetek tekintetében, amelyeknél nem volt lehetőség a személynek az eljárásról való tájékoztatására. [...] Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló 2002/584/IB kerethatározat [...] lehetővé teszi a végrehajtó hatóság számára, hogy megkövetelje a kibocsátó igazságügyi hatóságtól, hogy megfelelőnek ítélt garanciát nyújtson arra, hogy annak a személynek, aki ellen az európai elfogatóparancsot kibocsátották, lehetősége lesz a kibocsátó tagállamban perújítást kérni, és az ítélet kihirdetésekor jelen lenni. Annak megtétele, hogy a garancia megfelelő-e, a végrehajtó hatóság feladata, ennél fogva végrehajtás megtagadásának esetei nehezen meghatározhatóak.”

csupán *megengedi* a végrehajtó igazságügyi hatóságnak, hogy ezt megtegye, és kizárólag akkor, ha a végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okairól szóló 4a. cikk alóli kivételek nem alkalmazhatók. Amennyiben egy vagy több ilyen kivétel feltételei teljesülnek, a végrehajtó igazságügyi hatóság még akkor is köteles átadni a szóban forgó személyt, ha e személy személyesen nem volt jelen a tárgyaláson.

3. A két európai elfogatóparancs végrehajtása a 2002/584 kerethatározat rendelkezései alapján teljesíthető

35. A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk szerint TR-t mindkét elsőfokú eljárásban az általa választott azon jogi képviselő képviselte, akinek TR meghatalmazást adott. Úgy tűnik tehát, hogy ezen eljárások megfelelnek a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt feltételeknek, és ha ezen eljárások lettek volna az egyedüli releváns eljárások, a két európai elfogatóparancs végrehajtása kötelező lett volna.

36. Ugyanakkor mindkét ügyben fellebbezést nyújtottak be. A Bíróság elé terjesztett iratokból nem tűnik ki, hogy az e két román ügyben folytatott fellebbezési eljárások a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, „a határozat meghozatalát eredményező tárgyalásnak” – ahogyan azt a Bíróság a Tupikas ítéletben¹⁴ kialakított ítélkezési gyakorlatában értelmezte –, és ennél fogva az ezen ítélkezési gyakorlat értelmében vett, „az ügy érdemét jogerősen eldöntő [...] bírósági határozat[ok]nak”¹⁵ minősülnek-e. Ha a fellebbezések a Bíróság által értelmezett, „határozat meghozatalát eredményező tárgyalásoknak” minősülnek, akkor e tárgyalásoknak kell megfelelniük a 4a. cikk (1) bekezdése a)–d) pontjában foglalt feltételeknek ahhoz, hogy az európai elfogatóparancsok végrehajtása kötelező legyen. Ha a fellebbezések nem minősülnek a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalásoknak” – ami a pusztán jogi kérdésekben benyújtott fellebbezések esetén lehetséges –, úgy tűnik, hogy kötelező az európai elfogatóparancs végrehajtása. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem tűnik ki, hogy a román kibocsátó igazságügyi hatóságok által szolgáltatott információk lehetővé teszik-e ennek meghatározását.

37. Mindazonáltal, ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság számára kifejti, a kérdést előterjesztő bíróság olyan helyzettel szembesül, amelyben TR átadása – a kérdést előterjesztő bíróság szerint és az ügy ténybeli körülményeinek, illetve az európai elfogatóparancsban szereplő információk és a román hatóságok által a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire adott válaszok értékelése alapján – a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke értelmében opcionális, és az átadás a nemzeti jog alapján teljesíthető. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli továbbá, hogy az ugyanezen tényekre vonatkozó értékelése alapján TR a 2016/343 irányelv szerinti jogainak megsértésével szembesülhet, ha a kibocsátó tagállamban (Románia) nem biztosítják számára a perújítást, amelynek biztosítását a kibocsátó (román) igazságügyi hatóságok megtagadták, és így azt kérdezi, hogy köteles-e mellőzni az európai elfogatóparancs végrehajtását előíró nemzeti rendelkezéseket annak érdekében, hogy megtagadja TR *mérlegelhető*¹⁶ átadását abban az esetben, ha úgy véli, hogy megsérthetik TR-nek a 2016/343 irányelv szerinti jogait.

14 2017. május 27-i Tupikas ítélet (C-270/17 PPU, EU:C:2014:628), 81. pont. A Bíróság Tupikas ítélete értelmében, olyan eljárások kontextusában, amelyek több fokon zajlottak, a „határozat meghozatalát eredményező tárgyalás” alatt „azon eljárást kell érteni, amely [...] az [utolsó határozathoz] vezetett, amennyiben a szóban forgó bíróság – a terhelő és az enyhítő bizonyítékokra kiterjedő ténybeli és egyben jogi vizsgálatot követően [...] – jogerősen határozott e személy bűnösségéről [...]”.

15 Uo., 83. pont.

16 A 2002/584 kerethatározat 4a. cikke alapján mérlegelhető.

4. A Bíróság Melloni ítélete

38. A Bíróságnak már volt alkalma értelmezni a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének a Charta 47. cikkéből és 48. cikkének (1) bekezdéséből eredő követelményekkel való összeegyeztethetőségét egy olyan összefüggésben, amelyben a terhelt távollétében hozott ítéletekre vonatkozó, mérlegelhető átadással kapcsolatos szabály alóli kivétel volt alkalmazandó. A Melloni ítélet¹⁷ alapjául szolgáló ügyben az elítélt személyt első és másodfokon egyaránt az általa választott és meghatalmazott jogi képviselő képviselte. A (spanyol) végrehajtó igazságügyi hatóságok által a kibocsátó tagállamnak (Olaszország) történő átadása tehát kötelező volt, és nem mérlegelhető a 2002/584 kerethatározat rendelkezései alapján.

39. Még ha a Bíróság Melloni ítéletének rendelkező részét úgy is fogalmazták meg, mintha az a 4a. cikk (1) bekezdése szerinti valamennyi átadásra vonatkozna,¹⁸ az ítéletet úgy kell értelmezni, hogy az – a jelen üggyől eltérően – csak azokra az esetekre vonatkozik, amikor az átadás kötelező, nem pedig mérlegelhető, vagyis azokra az esetekre, amikor a 4a. cikk (1) bekezdésének a)–d) alpontjában foglalt egy vagy több kivétel alkalmazandó. Az ítélet nem értelmezhető úgy, mint amely lefed minden olyan mérlegelhető átadást, amelyet a végrehajtó tagállam a mérlegelési mozgástere alapján megengedhet, anélkül hogy a 4a. cikk (1) bekezdésének a)–d) pontjában előírt kivételek teljesülnének. Ez egyértelműen kitűnik a Bíróságnak az említett ítélet 47–54. pontjában elvégzett részletes elemzéséből is.

40. Ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélné meg, hogy a 4a. cikk (1) bekezdése a)–d) pontjában előírt kivételek egyike alkalmazandó, vagyis hogy az európai elfogatóparancs alapjául szolgáló eljárások tiszteletben tartják az e kivételek valamelyikében szereplő eljárási garanciákat, a Melloni ítélet, amely szerint „a [...] 4a. cikk[...] (1) bekezdése összhangban áll a Charta 47. cikkéből és 48. cikkének (2) bekezdéséből eredő követelményekkel”, alkalmazható lenne. Így azt kellene megállapítani, hogy nem sértették meg TR-nek a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, ideértve a tárgyaláson való jelenlét jogát is.

41. Amint az a jelen indítvány 36. és 37. pontjában kifejtésre került, lehetséges hogy a 4a. cikk (1) bekezdésének a) vagy b) pontjában előírt kivételek valamelyike alkalmazható (bár ez semmi esetre sem egyértelmű). Mivel a kérdést előterjesztő bíróság azon előfeltevésre alapította a kérdését, hogy a szóban forgó európai elfogatóparancsok végrehajtását a végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okai szabályozzák, ebből a feltevésből indulok ki.

5. Kivételes esetek, amelyekben a Bíróság elismerte, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság „megszüntetheti a 2002/584 kerethatározat által bevezetett átadási eljárást”

42. A Bíróság az érintett személyek alapvető jogainak megsértésével kapcsolatos néhány ügyben elismerte, hogy „bizonyos körülmények esetén a végrehajtó igazságügyi hatóság megszüntetheti a 2002/584 kerethatározat által bevezetett átadási eljárást”¹⁹.

¹⁷ 2013. február 26-i ítélet (C-399/11, EU:C:2013:107).

¹⁸ A rendelkező rész 2. pontja előírja, hogy „a [...] 4a. cikk[...] (1) bekezdése összhangban áll a Charta 47. cikkéből és 48. cikkének (2) bekezdéséből eredő követelményekkel”.

¹⁹ 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198); 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 44. pont); 2018. július 25-i Generalstaatsanwaltschaft (Fogvatartási körülmények Magyarországon) ítélet (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, 57. pont). (Lásd továbbá: Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Openbaar Ministerie [A kibocsátó igazságügyi hatóság függetlensége] ügyre vonatkozó indítványa [C-354/20 PPU és C-412/20 PPU, EU:C:2020:925, 39., 40. és 44. pont]).

43. A Bíróság a 2002/584 kerethatározat által előírt szabályok alóli e kivételes eltérés alapját e kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdésében találta meg, amelynek értelmében e kerethatározat „nem érinti az [EUSZ] 6. cikkében biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek tiszteletben tartásának a kötelezettségét”. A Bíróság az ítélkezési gyakorlatában azt is elismerte, hogy a kölcsönös elismerés elve és a kölcsönös bizalom elve kivételes körülmények között korlátozható.²⁰

44. Ezzel ellentétben a Bíróság rámutatott, hogy – ahogyan az a 2002/584 kerethatározat (10) preambulumbekzdésében szerepel – az európai elfogatóparancs mechanizmusának végrehajtása csak abban az esetben függeszthető fel – és csakis az EUSZ 7. cikk szerinti eljárásnak megfelelően –, ha a tagállamok egyike súlyosan és tartósan megsérti az EUSZ 2. cikkben rögzített értékeket.²¹

45. Ennek alapján a Bíróság kidolgozott néhány olyan, felülvizsgálatra vonatkozó szabályt, amelyet a végrehajtó igazságügyi hatóságnak akkor kell alkalmaznia, amikor az érintett személy alapvető jogainak a kibocsátó tagállam általi megsértésének kockázatával szembesül e személy átadása esetén. Az embertelen vagy megalázó bánásmód Charta 4. cikkében foglalt tilalmának a kibocsátó tagállam által történő esetleges megsértésével összefüggésben e szabályok arra kötelezik a végrehajtó igazságügyi hatóságot, hogy tovább vizsgálja, hogy „objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatok” állnak-e fenn, amelyek hiányosságokra utalnak, valamint hogy ezt követően „konkrétan és pontosan [megvizsgálja], hogy komoly és bizonyítékokkal alátámasztott okokból vélelmezhető-e”, hogy az érintett személy *ténylegesen* ki lenne téve ezen alapvető jog megsértése *veszélyének*.²² Ha ez az eset áll fenn, a végrehajtó igazságügyi hatóságnak „további információk szolgáltatását kell kérnie” a kibocsátó igazságügyi hatóságtól, és el kell halasztania az átadásra vonatkozó határozathozatalt mindaddig, amíg kézhez nem kapja azokat a „további információkat, amelyek lehetővé teszik számára, hogy az ilyen veszély fennállását kizárja”. Amennyiben a veszély nem zárható ki észszerű időn belül, akkor a végrehajtó hatóságnak döntenie kell arról, hogy „az átadási eljárást megszünteti-e”.²³

46. Az alapvető jog megsértésének veszélyét egyedileg kell meghatározni. Az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának esetleges megsértésével összefüggésben a Bíróság a Generalstaatsanwaltschaft ítéletben megállapította, hogy „kizárólag azon büntetés-végrehajtási intézetek fogvatartási körülményeit [kell] vizsgálni, amelyekben az érintett személyt a rendelkezésére álló információk szerint valószínűleg fogva fogják tartani”, és „csupán azokat a konkrét és pontos fogvatartási körülményeket kell vizsgálni[…], amelyek relevánsak annak eldöntése szempontjából, hogy e személy ki lesz-e téve [az] embertelen vagy megalázó bánásmód valós veszélyének”.²⁴

47. A tisztességes eljáráshoz való jog esetleges megsértése keretében a Bíróság a Minister for Justice and Equality ítéletben²⁵ lényegében ugyanazt a szabályt alkalmazta, mint az Aranyosi és Căldăraru ítéletben,²⁶ miután először is megállapította, hogy a független bírósághoz forduláshoz való alapvető joga és ezáltal a Charta 47. cikkének (2) bekezdésében biztosított, „a tisztességes eljáráshoz való

20 Lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i 2/13. sz. (Az Uniónak az EJEE-hez történő csatlakozása) vélemény (EU:C:2014:2454, 191. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 81. pont); 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 70. pont.

22 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, rendelkező rész, 104. pont), a Charta 4. cikkének a román és magyar büntetés-végrehajtási intézetekben fennálló körülményeknek betudható embertelen vagy megalázó bánásmód miatti megsértésével kapcsolatban; 2018. július 25-i Generalstaatsanwaltschaft (Fogvatartási körülmények Magyarországon) ítélet (C 220/18 PPU, EU:C:2018:589, 60. és 62. pont).

23 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, rendelkező rész, 104. pont).

24 2018. július 25-i Generalstaatsanwaltschaft (Fogvatartási körülmények Magyarországon) ítélet (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, rendelkező rész, második és harmadik bekezdés).

25 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

26 A Minister for Justice and Equality ítéletben megjelenő szabály „objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatokat” követel meg, míg az Aranyosi és Căldăraru ítéletben megjelenő szabály az e szabálynak megfelelő „jelet” írt elő. A valamely alapvető jog megsértésére utaló jelek az Aranyosi és Căldăraru ítéletben meggyőzőbbek voltak, mint a Minister for Justice and Equality ítéletben, mivel az előbbieket az EJEB-nek az EJEE 3. cikkének megsértésére vonatkozó megállapításai voltak, az utóbbit pedig a Bizottság indokolással ellátott javaslata jelentette, amelyben az igazságszolgáltatás függetlenségének megsértését állapították meg Lengyelországban.

alapvető [jog] lényeges tartalma” megsértésének valós veszélye – a Charta 4. cikke megsértésének valós veszélyéhez hasonlóan – lehetővé teheti, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdése alapján kivételes jelleggel megtagadja az európai elfogatóparancs végrehajtását.²⁷

48. Ezen ítélkezési gyakorlat közös elemeit így először is olyan külső, „jel” vagy „bizonyíték” megléte jelenti – amelynek „objektív[nek], megbízható[knak], pontos[nak] és kellően aktuális[nak]” kell lennie, és amit a Charta 4. cikkével kapcsolatos ügyekben az EJEB ítéletei, a Charta 47. cikkének (2) bekezdésére vonatkozó ügyben pedig a Bizottság indokolással ellátott javaslata²⁸ jelentett – amelynek be kell mutatnia azokat a „hiányosságokat”, amelyek a szóban forgó alapvető jog megsértésének valódi veszélyét eredményezhetik, másodsor pedig annak egyedi meghatározása, hogy az érintett személy alapvető jogai megsértésének valódi veszélye állhat fenn e személy átadása esetén, e személy egyéni körülményei alapján.

C. A tárgyaláson való jelenléthez való, a Charta 47. cikkének (2) bekezdésében és az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében biztosított alapvető jog tartalmáról

49. A Charta 47. cikkének címe: „A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jog”. Ugyanezen cikk második bekezdése értelmében mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja. Az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatok²⁹ rámutatnak arra, hogy a Charta 47. cikkének második bekezdése megfelel az EJEE tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó 6. cikke (1) bekezdésének.³⁰ A Chartának „A jogok és elvek hatálya és értelmezése” című 52. cikke a (3) bekezdésében előírja, hogy „[a]mennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az [EJEE-ben] biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson”.

50. A tárgyaláson való jelenlét joga a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog lényegéből következik. Mindazonáltal, amint azt a Bíróság és az EJEB következetesen megállapította, a vádlott akár kifejezetten, akár magatartása révén hallgatólagosan lemondhat a meghallgatáson való jelenlét jogáról,³¹ például akkor, ha az érintett személy ki akarja vonni magát a tárgyalás alól. Ahogyan az az EJEB megállapította, „az igazságszolgáltatás megtagadásáról van szó olyankor, amikor a *távollétében* elítélt személy, miután tudomást szerzett e tényről, később nem kérheti ügyének újratárgyalását, akár a vádemelés ténybeli, akár annak jogi megalapozottságát illetően, miközben nem bizonyították azt, hogy *lemondott a megjelenésre vonatkozó és a védelemhez való jogáról* [...], vagy hogy *az lett volna a szándéka, hogy kivonja magát az igazságszolgáltatás alól*”³².

27 Lásd a 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet 47–59. pontjában foglalt kiterjedt elemzést, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586.

28 Az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikkének (1) bekezdése alapján a lengyelországi jogállamisággal kapcsolatban 2017. december 20-án elfogadott indokolással ellátott bizottsági javaslat (COM(2017) 835 final).

29 HL 2007. C 303., 17. o.

30 Lásd továbbá ebben a tekintetben: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 33. pont), valamint az ezen ügyre vonatkozó indítványom 48. pontja.

31 Lásd: 2013. február 26-i Melloni ítélet(C-399/11, EU:C:2013:107, 49. pont); 2020. február 13-i Spetsializirana prokuratura ítélet (C-688/18, EU:C:2020:94, 37. pont); EJEB, 2006. március 1., Sejdivic kontra Olaszország ítélet, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 86. § („sem az Egyezmény 6. cikkének betűje, sem annak szelleme nem akadályozza azt, hogy valaki önszántából – kifejezetten vagy hallgatólagosan – lemondjon a tisztességes eljárás garanciáiról”); ugyanebben a tekintetben lásd továbbá: EJEB, 2000. november 30., Kwiatkowska kontra Olaszország ítélet, CE:ECHR:2000:1130DEC005286899.

32 EJEB, 2006. március 1., Sejdivic kontra Olaszország ítélet, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 82. § (kiemelés tőlem).

51. Az EJEB megállapította továbbá, hogy ha a távollétében elítélt személynek nem kézbesítették a hivatalos idézést, felmerül a kérdés, hogy e személy tekinthető-e úgy, mint akinek kellő tudomása volt a vele szemben folytatott büntetőeljárásról és a tárgyalásról ahhoz, hogy dönteni tudjon arról, hogy lemondjon-e a bíróság előtti megjelenéshez való jogáról, vagy kivonja-e magát az igazságszolgáltatás alól, és megállapította, hogy „egyes bizonyított tények egyértelműen azt mutathatják, hogy a vádlottnak tudomása van a vele szemben folyamatban lévő büntetőeljárásról, valamint az ellene felhozott vád természetéről és indokairól, és nem kíván részt venni a tárgyaláson vagy ki akarja vonni magát a vele szemben indított büntetőeljárás alól”³³.

52. Az EJEB ezen ítélezési gyakorlata azonban az ügyek első fokon történő elbírálásávonatkozik. Ami a fellebbezéseket illeti, a tárgyaláson való jelenlét jogának védelme jelentősen korlátozottabb. Különösen, az EJEB ítélezési gyakorlata azokat az eseteket, amikor a fellebbezési eljárás csak jogkérdésekre vonatkozik, megkülönbözteti azon esetektől, amelyekben a fellebbviteli bíróság tény- és jogkérdéseket egyaránt vizsgálhat, és teljeskörűen értékelheti a bűnösség vagy ártatlanság kérdését. Az első esetben az EJEE 6. cikkében foglalt követelmények akkor is teljesülhetnek, ha a fellebbezőnek nincs lehetősége személyes meghallgatásra, feltéve hogy első fokon nyilvános tárgyalásra került sor.³⁴ Az utóbbi esetben, és különösen abban az esetben, ha a fellebbviteli bíróságtól a büntetés súlyosbítását kéri, a vádlott jelenléte nagyobb eséllyel nélkülözhetetlen.³⁵

53. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett tények nem részletezik a TR-re vonatkozó ügyekben folytatott fellebbezési eljárások jellegét. Nem világos tehát, hogy milyen szabály alapján kell megítélni TR-nek az ezen eljárásokon való jelenléthez való jogát, valamint a román hatóságok által annak érdekében tett erőfeszítések megfelelőségét, hogy TR-t e fellebbezési eljárásokban idézzék, TR-nek a Charta 47. cikkének (2) bekezdésében és az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében biztosított, a tárgyaláson való jelenlétéhez való alapvető joga szempontjából.

54. Márpedig meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett tények egyértelműen alátámasztják a kérdést előterjesztő bíróság azon megállapítását, hogy TR szándékosan megszökött a tárgyalások elől, az elsőfokú eljárás és a fellebbezés tekintetében egyaránt, és kijátszotta az elfogását. Úgy tűnik továbbá, hogy TR tudott a vele szemben indított eljárásról, valamint a vádak természetéről és indokairól. E következtetés alapján, amelyet a kérdést előterjesztő bíróságnak kell levonnia, TR-nek a Charta 47. cikkének (2) bekezdésében biztosított, a tárgyaláson való jelenlétre vonatkozó alapvető joga nem sérült azáltal, hogy őt a távollétében elítélték, amelyet a fellebbviteli eljárás során helybenhagytak, és ezt követően a kibocsátó tagállam megtagadta, hogy perújítást biztosítson számára.

55. Mivel úgy tűnik, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban ismertetett tényállás alapján semmilyen alapvető jogot nem sértettek meg, nem merül fel az a kérdés, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság a Bíróságnak az Aranyosi és Căldăraru ítéletben, a Generalstaatsanwaltschaft ítéletben, valamint a Minister for Justice and Equality ítéletben foglalt ítélezési gyakorlatával összhangban „megszüntetheti-e az átadási eljárást”.

56. Ugyanakkor azt még meg kell határozni, hogy a 2016/343 irányelv által biztosított, a Charta 47. cikkének (2) bekezdésében és az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében biztosított védelmen túlmutató védelem korlátozza-e a végrehajtó tagállam mérlegelési mozgásterét a végrehajtás megtagadásának a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkében foglalt mérlegelhető okainak alkalmazása során.

33 EJEB, 2006. március 1., Sejdovic kontra Olaszország ítélet, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 98. és 99. §. Az EJEB a 2017. január 26-i Lena Atanasova kontra Bulgária ítéletében (CE:ECHR:2017:0126JUD005200907 52. §) megállapította, hogy a vádlott lemond az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésében biztosított azon jogáról, hogy részt vegyen a tárgyaláson, ha a személyt megfelelően tájékoztatták a folyamatban lévő büntetőeljárásról, az ellene felhozott vádakról, e személy megerősítette a ténybeli körülményeket, és kijelentette, hogy készen áll az elítélésének feltételeiről tárgyalni, majd elhagyta a korábban a hatóságoknak megadott lakcímét, anélkül hogy a lakcímváltozást bejelentette volna, és a hatóságok észszerű erőfeszítéseket tettek e személy tárgyaláson való jelenlétének biztosítása céljából.

34 EJEB, 1984. február 22., Sutter kontra Svájc ítélet, CE:ECHR:1984:0222JUD000820978, 30. §.

35 EJEB, 2004. július 6., Dondarini kontra San Marino ítélet, CE:ECHR:2004:0706JUD005054599, 27. §.

D. A tárgyaláson való jelenléthez való jog 2016/343 irányelvben szereplő kiegészítő garanciáinak státuszáról

57. A 2016/343 irányelv (9) preambulumbekzdése szerint ezen irányelv célja a tisztességes eljáráshoz való jog erősítése, többek között a tárgyaláson való jelenlét jogára vonatkozó közös minimumszabályok rögzítése révén. A gyanúsítottak és a vádlottak eljárási jogainak védelmét szolgáló közös minimumszabályok meghatározásával ez az irányelv a tagállamok egymás büntető igazságszolgáltatási rendszereibe vetett bizalmának megerősítését, és ezáltal a büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös elismerésének megkönnyítését célozza.³⁶

58. A 2016/343 irányelv rendszeréből és az általa előírt jogorvoslati lehetőségekből egyértelműen kitűnik, hogy a tárgyaláson való jelenlét jogát illetően ezen irányelv címzettje az a tagállam, ahol a tárgyalás tartják vagy tartották. Kizárólag e tagállam biztosíthatja a 9. cikkben előírt jogorvoslatot: a perújítást.

59. Ezzel szemben a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének logikusan azon tagállamok a címzettjei, amelyek *eltérnek* attól a tagállamtól, ahol a tárgyalást tartották, és ahol az érintett személyt elítélték. Csak e tagállamok adhatják át az érintett személyt annak a tagállamnak, ahol őt elítélték.

60. A 2002/584 kerethatározatnak és a 2016/343 irányelvnek nemcsak eltérő címzettjei vannak, hanem különböző területeket is szabályoznak.

61. Amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott, a 2016/343 irányelv tárgyi hatálya – amennyiben az a jelen ügyben releváns –, a vádlott távollétében tartott tárgyalásra vonatkozó minimumkövetelményekre korlátozódik a tagállamokban. A 2016/343 irányelv hatályának a kiadási vagy átadási eljárásokra történő kiterjesztését igazolni kellene. A nemzeti eljárásokra alkalmazandó minimumszabályok tiszteletben tartása nem vizsgálható egy másik tagállamban lefolytatott kiadási vagy átadási eljárás keretében. Az ilyen eljárásra gyakran az érintett személy esetleges fogva tartásából eredő időbeli nyomás alatt és a végrehajtó igazságügyi hatóság arra való képességének természetes határain belül kerül sor, hogy egy másik jogrendszer – gyakran idegen nyelven megfogalmazott – rendelkezéseinek az uniós jog alkalmazandó szabályaival való összeegyeztethetőségét ellenőrizze. Az ilyen ellenőrzés meghaladná az átadási eljárás lehetőségeit, és ellentétes lenne a kölcsönös elismerés elvével, amely az igazságügyi együttműködés sarokköve. A kiadási jognak tehát szükségképpen továbbra is szelektív vizsgálatra kell korlátozódnia.

62. Amint arra az előzetes döntéshozatalra utaló határozat rámutatott, a 2016/343 irányelv olyan alkalmazását, amely korlátozza a végrehajtó tagállam mérlegelési mozgásterét a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének végrehajtása során, ezen irányelv keletkezéstörténete sem támasztja alá. Ahogyan azt a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban megemlíti, a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területéért felelős koordinációs bizottság ülésének jegyzőkönyvéből következik (lásd a 2014. szeptember 9-i 12955/14. sz. tanácsi dokumentum 2. és azt követő oldalait), hogy a Bizottság a 2016/343 irányelv követelményeinek és a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkében foglalt átadási eljárás közelítése mellett foglalt állást, mivel – a jogszabályok szabályozási körei közötti eltérések ellenére – mindkét esetben az Unió területén folytatott nemzeti büntetőeljárásra vonatkozó minimumkövetelményekről van szó, és ennél fogva a szabályozások elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz:

„A Bizottság szerint valamely személynek a tárgyalásról való távolmaradására alkalmazandó szabályok elválaszthatatlanul kapcsolódnak e személynek a tárgyaláson való jelenléthez való jogához. E jog és a gyanúsított vagy vádlott személyeknek a távollétükben történő elítélését lehetővé tevő kritériumok ugyanazon érem két oldalát jelentik.” (3. o.).

³⁶ A 2016/343 irányelv (10) preambulumbekzdése.

63. Mindazonáltal a Bizottság nem tudta érvényre juttatni e javaslatát, mivel a tagállamok képviselői a különböző szabályozási területekre és célokra hivatkoztak, és ezért egyhangúlag elutasították az irányelvtervezetnek az átadási eljárásra történő kiterjesztését:

„Emlékeztettek arra, hogy a kerethatározatot más jogi összefüggésben hozták (egyhangú szavazással), és más célt követ, mint a jelenlegi irányelvtervezet (kölcsonös elismerés kontra minimumszabályok megállapítása). Így nem lenne kívánatos a kerethatározat szövegét az irányelvtervezetbe foglalni.” (2. o.)

64. Rá kell mutatni arra, hogy a Charta 47. cikkének (2) bekezdése és az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a tárgyaláson való jelenléthez való, a Bíróság és az EJEB által körülhatárolt *alapvető* jog terjedelme jelentősen szűkebb, mint a tárgyaláson való jelenlétnak a 2016/343 irányelv 8. cikke szerinti joga. Csak a tárgyaláson való jelenléthez való szűkebb alapvető jog megsértésének veszélye igazolhatja azt, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság megszüntesse az átadási eljárást, nem pedig e jognak az irányelv által meghatározott messzemenőbb terjedelme.

65. Míg a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog megsértése – ideértve a tárgyaláson való jelenléthez való alapvető jog EJEB által értelmezett megsértését is – véleményem szerint igazolhatja „az átadási eljárás megszüntetését”, annak veszélye, vagy akár az arról való tudomás, hogy egy másik tagállam nem tartja maradéktalanul tiszteletben a 2016/343 irányelv valamennyi aspektusát, önmagában nem igazolja az átadási eljárás megszüntetését. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a kölcsönös bizalom korlátait megszorítóan kell értelmezni.³⁷

66. Abban az esetben, amikor a végrehajtó tagállam a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke értelmében mérlegelési mozgásterrel rendelkezik, amellet érvelnék, hogy valamely irányelvnek a kibocsátó tagállam általi ilyen, ismert vagy esetleges megsértése az uniós jog szempontjából nem korlátozza a végrehajtó tagállam mérlegelési mozgásterét az európai elfogatóparancs végrehajtása tekintetében.

67. Az érintett személy számára rendelkezésre álló jogorvoslat – amennyiben a 2016/343 irányelv értelmében vett, a tárgyaláson való jelenléthez való joga oly módon sérül, hogy az nem minősül egyúttal a Charta 47. cikkének (2) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való alapvető jog megsértésének is – perújítást jelent abban a tagállamban, amelyben őt a távollétében elítélték. A 2016/343 irányelv 9. cikkében előírt jogorvoslatról van szó.

68. Ez nem jelenti azt, hogy a végrehajtó tagállam – amennyiben ezt meg kívánja tenni – ne vehetné figyelembe, hogy a távollétükben elítélt személyek számára a kibocsátó tagállamban biztosítják-e a 2016/343 irányelvben számukra biztosított valamennyi jogot. Egyszerűen azt jelenti, hogy a 2016/343 irányelv által védett *alapvető* jogok megsértésének hiányában az ilyen figyelembevétel e tagállam mérlegelési jogkörébe tartozik.

IV. Véggkövetkeztetés

69. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (hamburgi tartományi felsőbíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést a következőképpen válaszolja meg:

A tisztességes eljáráshoz való alapvető jog megsértésének valós veszélye hiányában a büntetőeljárás során az ártatlanság vélelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. és

³⁷ Lásd e tekintetben: a Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ügyre vonatkozó indítványom (C-216/18 PPU, EU:C:2018:517, 73. pont); 2018. április 26-i Donnellan ítélet (C-34/17, EU:C:2018:282), 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

9. cikke nem korlátozza a végrehajtó tagállam azon mérlegelési mozgásterét, amely őt az európai elfogatóparancsnak a 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/JHA tanácsi kerethatározat 4a. cikke szerinti mérlegelhető megtagadására vonatkozó szabályok átültetése során illeti meg.